

12

**Millî Mücadele'de
Güney Cephesi
Kahramanlarından
Yörük Selim Bey ve
Faaliyetleri**

**Yörük Selim Bey,
One of the Heroes
of the Southern Front
in the National Struggle
and His Activities**

Enes Öz

Millî Mücadele'de Güney Cephesi Kahramanlarından Yörük Selim Bey ve Faaliyetleri

*Enes Öz**

Özet

Güney Cephesi, Millî Mücadele'nin en hararetli yaşandığı cephelerden olmuş, burada Kuvâ-yı Milliye teşkilatları ile Fransız ve Ermenilere karşı destansı çarpışmalar gerçekleştirilmiştir. Bu çarpışmalar, sayısız kahramanın da adının duyulmasına sebep olmuştur. Bu kahramanlardan biri de Yörük Selim Bey takma adını taşıyan İnebolulu Yüzbaşı Salim Kurtoğlu olup, Mustafa Kemal Paşa'nın emri doğrultusunda Kılıç Ali Bey ile Maraş savunması için bölgeye gönderilmiştir. Konumuz dahilinde Millî Mücadele sürecinde güney bölgesinde ismi sıkça duyulan kahramanlardan Yörük Selim Bey'in hayatı ve bölgedeki faaliyetleri ele alınmıştır. Güney Cephesindeki millî kuvvetlere bir süre liderlik yapan Yörük Selim Bey'in özelindeki gelişmeler çalışmamızın temel argümanını oluşturmuştur. Konumuz için arşiv belgeleri, dönemin basını, anılar ve daha önce kaleme alınmış eserler incelenmiş, kaynaklar tarih araştırma yöntemine uygun sıralamada işlenmiştir. Bu doğrultuda Yörük Selim Bey'in Maraş, Osmaniye ve Antep'teki mücadelesi özelinde ön planda olmayan bilgiler literatüre kazandırılmaya çalışılmıştır. Yörük Selim Bey ilk olarak Elbistan civarlarında yer alan Müdafaa-i Hukuk oluşumunun Maraş etrafında organize olmasını sağlama adına gönderilen öncülerden olmuştur. Ayrıca Göksun'daki millî kuvvetlerin teşkilatlanabilmesini sağlamıştır. Maraş savunmasında yararlılıklar göstermesinin ardından Haruniye (Düziçi) bölgesinin kurtarılabilmesi adına millî kuvvetlerin organize edilmesinde katkılar sunmuştur. Osmaniye bölgesinde Cebelibereket Mıntıka Komutanı olarak bölgedeki tren yollarını sabote ederek Fransız kuvvetlerinin sevkiyat hatlarını sekteye uğratarak önemli başarılar elde eden Yörük Selim Bey, son olarak kısa süreliğine Antep savunmasına da katılmıştır.

Anahtar Kelimeler

Yörük Selim, Güney Cephesi, Millî Mücadele, Haruniye, Millî Kuvvetler, Maraş

* Öğr. Gör. Dr., Nevşehir Hacı Bektaş Veli Üniversitesi Atatürk İlkeleri ve İnkılap Tarihi Bölümü, enesoz[at]nevsehir.edu.tr, ORCID: 0000-0001-5626-5516

Yörük Selim Bey, One of the Heroes of the Southern Front in the National Struggle and His Activities

Abstract

The Southern Front was one of the most vigorous fronts of the National Struggle, where epic battles were fought by the Kuvâ-yı Milliye organizations against the French and Armenians. These clashes have caused the names of countless heroes to be heard. One of these heroes is Captain Salim Kurtoğlu from Inebolu, who carried the nickname Yörük Selim Bey, and was sent to the region with Kılıç Ali Bey for the defense of Maraş in line with the order of Mustafa Kemal Pasha. Within the scope of our topic, the life and activities of Yörük Selim Bey, one of the heroes whose name was frequently heard in the southern region during the National Struggle, are discussed. The developments in the case of Yörük Selim Bey, who led the national forces on the Southern Front for a while, formed the main argument of our study. For our study, archival documents, the press of the period, memoirs and previously written works were examined; and the sources were processed in order according to the history research method. In this direction, information that is not at the forefront of the struggle of Yörük Selim Bey in Maraş, Osmaniye and Antep has been tried to be brought to the literature. Yörük Selim Bey was one of the pioneers who was sent to ensure that the Defense of the Law, located in the vicinity of Elbistan, was organized around Maraş. He also enabled the national forces in Göksun to be organized. After being useful in the defense of Maraş, he contributed to the organization of the national forces in order to save the Haruniye (Düziçi) region. As the Cebelibereket District Commander in the Osmaniye region, Yörük Selim Bey, who achieved significant success by sabotaging the railways in the region and disrupting the shipping lines of the French forces, also participated lastly in the defense of Antep for a short time.

Keywords

Yörük Selim, Southern Front, National Struggle, Haruniye, National Forces, Maraş

1. Giriş

Bu çalışma için konumuz dahilinde arşiv belgeleri, dönemin basını, anılar ve daha önce kaleme alınmış eserler incelenmiş, kaynaklar tarih araştırma yöntemine uygun olarak tarama, tasnif, tahlil, tenkit ve sentez sıralaması ile işlenmiştir. Bu doğrultuda Yörük Selim Bey’in Maraş, Osmaniye ve Antep’teki mücadelesi özelinde ön planda olmayan bilgiler daha göz önüne çıkarılmaya çalışılmıştır.

Araştırma yöntemine uygun olarak incelenen tetkik eserler içerisinde genel itibariyle Yörük Selim Bey ile ilgili bilgilere ulaşılmıştır. Bu bilgilerin bir kısmı Güney Cephesine yönelik tetkik çalışmalar içerisinde yer almışken, “Yörük Selim Bey” müstakil başlıklı az sayıda çalışmaya da rastlanmıştır. Tetkik eserler içerisinde Yörük Selim Bey’in Maraş savunmasındaki faaliyetleri yer alırken, müstakil başlıklı ve çok değerli diğer çalışmalar da Osmaniye bölgesindeki Millî Mücadele’ye katkılarının ele alınması çerçevesinde olmuştur. Bu kapsamda çalışmamızda Yörük Selim Bey’in Maraş, Osmaniye ve Antep savunmalarına sunduğu katkılar da bir bütün olarak ele alınmıştır. Ayrıca Millî Mücadele esnasında mahalli anlamda görev yapan kahramanlardan birisi olarak Yörük Selim Bey adına hem biyografik hem de Millî Mücadele’de Güney Cephesi içerisindeki katkıları açısından müstakil bir başlık ile konunun irdelenmesinin, yerel çalışmalar alanına katkı sunacağı çıkarımı yapılmıştır. Bu bağlamda çalışmamız, Yörük Selim Bey başlığı ile onun Güney Cephesindeki faaliyetlerinin tamamının ele alınması ve müstakil bir çalışma olması açısından özgünlük yönünden güçlenmiştir.

Yüzbaşı Yörük Selim Bey’in Millî Mücadele öncesindeki hayatına da kısa bir başlıkla değindiğimiz çalışmamızın ana omurgasını ihtiva eden konu kapsamı ve zaman sınırlandırması, Güney Cephesinde Yörük Selim Bey’in Maraş savunması için bölgeye geldiği 1920 yılı başlarından, hayatını kaybettiği Ağustos 1920’ye kadar geçen süre dikkate alınarak yapılmıştır.

2. Millî Mücadele Dönemine Kadarki Süreçte Kısaca Yörük Selim Bey

Yörük Selim Bey takma adlı Yüzbaşı Salim Kurtoğlu, 1882 yılında İnebolu’da dünyaya gelmiştir. Takma adında da yer aldığı üzere ailesi Yörük olup, annesinin adı Nefise Hanım, babasının adı ise Mustafa Efendi olarak bilinmektedir. Askeri okullardan mezun olduktan sonra, son olarak Harp Okulu’nu bitiren Selim Bey, önce Balkan Savaşları ardından da I. Dünya Savaşı içerisinde görevler yapmıştır. Bu süreç içerisinde fikirlerinden etkilendiği Enver Paşa’ya yakınlık göstermiş ve İttihatçı subaylar arasında yer almış, devamında da yüzbaşı rütbesine kadar yükselmiştir. Aynı dönemde İstanbul’da Zehra Hikmet Hanım ile evlenerek ailesini kurmuş ancak bu durum onu mücadeleden geri koymamıştır. I. Dünya Savaşı son bulduktan sonra Orta Asya’da Enver Paşa ve Nuri Paşa tarafından Turan için yakılan mücadele meşalesi onun dikkatini çekmiş ve Nuri Paşa’dan da kendilerine katılması yönünde bir davet almıştır. Selim Bey bu durumu İttihat ve Terakki Cemiyeti’nin eski muhasibi olan Celal (Bayar) Bey’e aktarmış, Celal Bey ise “Size para veririm, Orta Asya’ya da gidirsiniz ama döndüğünüzde

Anadolu'yu bıraktığınız gibi bulamayabilirsiniz. Onun için siz en iyisi Anadolu'ya, Mustafa Kemal'in yanına gidin. Talat Paşa'nın emridir" şeklinde konuşmuştur. Celal Bey'in bu tavsiyesi sonrasında Yörük Selim Bey Mustafa Kemal Paşa'ya ulaşarak bağlılığını bildirmiş ve Millî Mücadele içerisinde yer almıştır.¹

3. Millî Mücadele'de Yörük Selim Bey

3.1. Yörük Selim Bey'in Maraş'taki Faaliyetleri

Mustafa Kemal Paşa'nın liderliğinde 4 Eylül-11 Eylül 1919 tarihleri içerisinde Sivas Kongresi düzenlenmiş, kongreyle tüm Müdafaa-i Hukuk yapıları, Anadolu ve Rumeli Müdafaa-i Hukuk Cemiyeti ismi ile tek bir çatı altında birleşmiştir. Kongre'den sonra hazırlanan Müdafaa-i Hukuk Teşkilâtına Dair Nizamnâme'de millî bağımsızlığın temin edilmesi, Kuvâ-yı Milliye'nin etkin ve millî iradenin egemen kılınması amaçlandığı bildirilmiştir. Bu doğrultuda köy ve mahallelerden başlamak üzere, vilayetlere kadar örgütlenmeye² ve organize hareket edilmeye karar verilmiştir. Bu karar üzerine ülkenin her tarafında hızlı bir teşkilatlanmaya gidilmiş, bu teşkilatlanma Güney Cephesinde de kendisini göstermiştir. Maraş ve çevresinin organize bir şekilde hareket edebilmesi ve bölgenin kurtarılması için halihazırda işgal edilmemiş olan Elbistan merkez olarak belirlenmiştir. Devamında Mustafa Kemal Paşa, Ermeni ve Fransızların bölgede gerçekleştirmiş oldukları katliamlara engel olmak ve işgalcilere karşı durmak amacı ile Sulh Hâkimi Ali Rıza Bey başkanlığında Elbistan merkezli Maraş Müdafaa-i Hukuk Cemiyeti'ni kurdurmuştur.³ Mustafa Kemal Paşa Fransızların, Urfa, Antep, Maraş ve Adana civarında küçük bir Ermenistan oluşturma emelleri olduğunu ifade eden bir yazıyı Ali Rıza Bey'e göndermiştir. Paşa yazıda millî teşkilatlanmanın yaygınlaşması gerektiğini, halkın işgale karşı teşvik edilerek düşmanın zora sokulmasının elzem olduğunu bildirmiştir. Mustafa Kemal Paşa yazısında ayrıca Malatya'dan iki mitralyöz bölüğü ile bir süvari bölüğünün Elbistan'a doğru harekete geçtiğini ve bu kuvvetlerin millî teşkilatlanmanın temelini oluşturacağını buna ek olarak 3. Kolordu Komutanlığı'nın, Binbaşı Suzi Bey komutasındaki kuvveti de Elbistan üzerine sevk ettiğini vurgulamıştır.⁴ Yine bu kararlar doğrultusunda 13 Ekim 1919 tarihinde Mustafa Kemal Paşa ile Kılıç Ali Bey arasında yapılan görüşmeden sonra Maraş-Antep Kuvâ-yı Milliye teşkilatlarını oluşturmak için Kılıç Ali Bey bu bölgeye görevlendirilmiştir.⁵ Mustafa Kemal Paşa'ca verilen emirle Kılıç Ali Bey ile Yörük Selim Bey ilk olarak Maraş'a

¹ Serdar Yakar, *Millî Mücadele Kahramanlarımız*, Kahramanmaraş: Kahramanmaraş Büyükşehir Belediyesi Kültür ve Sosyal İşler Dairesi Başkanlığı Kültür Sanat ve Turizm Şube Müdürlüğü, 2015, s.93.

² İhsan Güneş, "Müdafaa-i Hukuk Cemiyeti'nden Halk Fırkası'na Geçiş", *Atatürk Araştırma Merkezi Dergisi*, 19/56 (2003), s.567, 568.

³ Ahmet Eyicil, Maraş'ın Örgütlü Bir Şekilde Savunulması" *Kahramanmaraş Sütçü İmam Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 17/Özel Sayı (2020), s.61.

⁴ Fahri Kılıç, "Millî Mücadelede Elbistan", *Millî Mücadele'de Güney Bölgesi Sempozyumu 25-27 Aralık 2013 Gaziantep*, Ankara: Atatürk Kültür, Dil ve Tarih Yüksek Kurumu Atatürk Araştırma Merkezi Yayınları, 2015, s.188.

⁵ Hulûsi Turgut, der., *Atatürk'ün Sırdaşı Kılıç Ali'nin Anıları*, İstanbul: Türkiye İş Bankası Kültür Yayınları, 2005, s.83.

gönderilmişler, Kılıç Ali Bey’in Pazarcık’ta, Yörük Selim Bey’in ise Göksun’da millî teşkilatları oluşturmak için çalışmaları başlamıştır. Bu çalışmalar neticesinde Elbistan, Göksun ve Pazarcık bölgelerinde millî teşkilatlanma sağlanmıştır.⁶ Şehrin işgale karşı savunulması doğrultusunda da Kuvâ-yı Milliye Teşkilatı tarafından hazırlıklar yapılmış ve şehir 10 farklı savunma bölgesine ayrılmış, bu bölgelerin başlarına da yedek subaylar atanmıştır.⁷ Kılıç Ali Bey Maraş’ta çarpışmaların başlamasının ardından 23 Ocak 1920 tarihinde Pazarcık’tan Maraş’ın merkezine gelmiştir. Şehir halkına hitaben bir bildiri yayımlayarak, Fransızlara karşı muharebelerin başlamış olduğunu ilan etmiştir. Devam eden günler içerisinde de sıkça bildirimler yayımlayan Kılıç Ali Bey, Maraş halkını moral olarak yükseltmeye çaba sarf etmiştir.⁸

Yörük Selim Bey (Yüzbaşı Salim Kurtoğlu)⁹

-
- ⁶ Eyicil, “Maraş’ın Örgütlü Bir Şekilde Savunulması”, s.61-65. Maraş Kuvâ-yı Milliye teşkilatının örgütlenişi ve görev dağılımı şöyle olmuştur: Yüzbaşı Kılıç Ali Bey Pazarcık bölgesinde Atmalı Aşireti’nin Reisi Yakup Hamdi Bey ve Memik Ağa’yla beraber hareket edecek olup görevi Fransız kuvvetlerinin Antep üzerinden Maraş’ta bulunan birliklerine takviye göndermesini önleyerek yanına alacağı kuvvetler ile Türkoğlu’ndan (Eloğlu) geçip İslâhiye ve Maraş güzergahını kapatmaktır. Yüzbaşı Yörük Selim Bey Göksun’da teşkilatlanmayı gerçekleştirecektir. Maraş’tan gelen heyet içerisinde bulunan Eczacı Lütfi Bey Bertiz’de teşkilatlanma sağlamak ile görevlendirilmiştir. Binbaşı Suzi Bey Sivas’a dönünce, onun yerine görevlendirilen Binbaşı Ali Bey Elbistan Müdafaa-i Hukuk Cemiyeti’nin Başkanı olan Nakipzade Mehmet Bey ve arkadaşlarıyla Maraş ile Heyet-i Temsiliye arasındaki irtibatı sağlayacaktır. Binbaşı Ali Bey ayrıca Maraş’a destek birlik temin etme görevini de üstlenmiştir. Nejla Günay, “Millî Mücadelenin İlk Zaferi: Maraş Millî Mücadelesi ve Maraş’ın Kahramanlığı”, *Türkiyat Mecmuası*, 29/Millî Mücadele Özel Sayısı (2019), s.54.
- ⁷ Orhan Doğan, “Millî Mücadele Döneminde Maraş’ta Müdafaa-i Hukuk Örgütlenmesi ve Kuvâ-yı Milliye’nin Kuruluş ve Faaliyetleri”, *Mücadele’de Güney Bölgesi Sempozyumu 25-27 Aralık 2013 Gaziantep*, Ankara: Atatürk Kültür, Dil ve Tarih Yüksek Kurumu Atatürk Araştırma Merkezi Yayınları, 2015, s.167.
- ⁸ Ramazan Erhan Güllü, “Millî Mücadele’de Güney Cephesinde Kılıç Ali Bey’in Faaliyetleri”, *Gaziantep University Journal of Social Sciences*, 16/2 (2017), s.495, 496.
- ⁹ Yakar, *Millî Mücadele Kahramanlarımız*, s.93.

Maraş merkezinde savaşın başlamasından yaklaşık 10 gün sonra Türk halkının galip gelme ümidinin ilk işaretleri de görülmeye başlamıştır. Bu ümitlerin canlanmasındaki en önemli dönüm noktaları ise şehre kazalardan gelen takviye kuvvetler ile kendisini göstermiştir. Bu takviyelerin en başında da 2 Şubat 1920 tarihinde 120 piyade ve 80 süvari ile Göksun'dan Yüzbaşı Yörük Selim Bey'in beraberindeki birlikler gelmiştir. Maraş şehir merkezinin kuzeybatı kısmında bulunan Sulutarla mevkesine ulaşan Yörük Selim Bey'in birliğine iki makinalı tüfek bölüğü ile Üsteğmen Hamdi Bey ve katırlara bindirilmiş süvari bölüğü ile Yüzbaşı Kâmil Bey'de katılmıştır.¹⁰ Gelen bu desteğin hemen devamında ağır makinalı tüfeklerin koruması altında Yörük Selim Bey, Sulutarla'dan, Yumurta Tepe istikametine doğru bir taarruzda bulunmuştur. Yörük Selim Bey'in yaptığı bu taarruz harekâtı Kırgöz, Kışla, Taşocağı ve Yumurta tepeleri mevzilerinden gerçekleştirilen Fransız ateşlerine karşı müspet bir netice ile noktalanamamıştır. Güneyde bulunan Fransız birlikleri, Maraş'ta savaşın başladığı andan itibaren bölgeden haber alamamış, özellikle İslâhiye ve Antep üzerinden göndermiş oldukları birlikler de millî müfrezeler tarafından imha edilmiştir. Bunun üzerine Fransız kuvvetlerinin Maraş'a girişini engelleyen Kuvâ-yı Milliye birliklerinin etkisiz hale getirilmesi için Fransızlar Maraş üzerine uçaklar göndererek cevaplanması gereken birtakım sorulardan oluşan kağıtları Fransız askerlerinin bulunduğu kışlanın üzerine bırakmıştır. Bu kağıtlardan bazıları ise Maraş halkının eline geçmiş olup içeriği de bu sayede anlaşılmıştır. Kağıtlarda topçu ve piyade cephanelerine ihtiyacın olup olmadığı, erzak durumunun ne olduğu, mücadeleye devam edilip edilmeyeceği, geriye çekilme düşüncesinin ne yönde olduğu, cephelerden hangisinin daha zayıf olduğu ve hangi noktalardan irtibatın kurulabileceği şeklinde soruların olduğu tespit edilmiştir. Uçaklar, aşağıda bulunan Fransızların da yönlendirmeleri sonucu bir süre sonra İslâhiye bölgesine doğru hareket etmişlerdir. Bu durum üzerine İslahiye üzerinden Fransızların takviye birlikler gönderebileceği tahminini ortaya çıkarmış ve gelebilecek herhangi bir tehdiye karşı Yörük Selim Bey'in emrinde bulunan kuvvetler Türkoğlu'ndaki birliklere takviye amacı ile buraya gönderilmiştir.¹¹ Nitekim bu tahmin yerinde bir tahmin olmuş ve 8 Şubat 1920 tarihinde İslahiye'de bulunan Albay Normand komutası altında iki süvari bölüğü, bir piyade alayı, dört adet sahra topu ile yiyecek ve cephaneden oluşan büyük bir takviye birlik gönderilmiştir. Maraş'a takviye için yola çıkan Fransız kuvvetleri Yörük Selim Bey'in baskınına uğramış, fakat Fransız kuvvetlerinin daha üstün silah gücüne sahip olmasından dolayı Yörük Selim Bey'in birlikleri herhangi bir başarı kaydedmeden geri çekilmek zorunda kalmıştır.¹² Bu durum Maraş'ta bulunan Fransızların destek almasına ve bir süre daha direnmelerine zemin hazırlamıştır. Ancak bu destek sonrası birkaç gün daha direnebilen Fransızlar, 22 gün boyunca devam eden

¹⁰ T.C. Genel Kurmay Başkanlığı, *Türk İstiklal Harbi IV Cilt Güney Cephesi, İngiliz ve Fransızların Güneydoğu Anadolu'yu İşgal Etmeleri, Millî Mücadele Hareketleri, Bu Bölgede Yapılan Muharebeler ve Revandiz Harekâtı (15 Mayıs 1919-20 Ekim 1921)*, Ankara: Genelkurmay Askerî Tarih ve Stratejik Etüt Başkanlığı Yayınları, 2009, s.104.

¹¹ Eyicil, "Maraş'ın Örgütlü Bir Şekilde Savunulması", s.80, 81.

¹² T.C. Genel Kurmay Başkanlığı, *Türk İstiklal Harbi*, s.106.

Maraş’taki savaşların ardından 11 Şubat 1920 tarihinde şehri boşaltmak zorunda kalmışlardır.¹³ Böylece Maraş düşman işgalinden kurtulmuş ve Millî Mücadele adına ilk kez zafer kazanılmıştır.¹⁴

Maraş’ın düşman işgalinden kurtarılmasından sonra Amerikan misyonerleri Heyeti Merkeziye’ye başvurarak şehirde kalan Ermenilerin affedilmesi talebinde bulunmuşlardır. Heyeti Merkeziye tarafından bu talebin kabul edilmesi ile Ermeniler silahları ile teslim olmuşlardır. Teslim alma işleminin gerçekleştirilmesinde de Kuvâ-yı Milliye namına Yörük Selim Bey, Kılıç Ali Bey ve Arslan Bey tarafından bir heyet belirlenmiştir.¹⁵ Maraş’ta Zeytin Askerlik Şube Başkanı olan Binbaşı Cemil Bey’in emri altında sıkıyönetime geçildiği ilan edilerek Divan-ı Harp kurulmuştur. Kilise ve evlere sığınan Ermenilerin can ve mal güvenliği tamamen teminat altına alınmış ve Maraş’ta asayiş kısa süre içerisinde sağlandıktan sonra halk dükkanlarını açarak işleri ile uğraşmaya koyulmuştur. Maraş’ın işgalden kurtarılması sonrası hayat kısa süre içerisinde normale dönmüş ve 3. Kolordu Komutanlığı Mustafa Kemal Paşa’ya mevcut vaziyeti bir rapor ile iletmiştir.¹⁶

3.2. Yörük Selim Bey’in Haruniye (Düziçi) - Osmaniye’deki Faaliyetleri ve Vefatı

Osmaniye’nin Bahçe ilçesine bağlı Haruniye (Düziçi) 18 Aralık 1918 tarihinde Fransızların işgaline uğramış, bu durum üzerine bölge ileri gelenleri Haruniye Kuvâ-yı Milliye Teşkilatı’nı kurmuştur. Fransız işgaline karşı Osmaniye ve çevresinde milis kuvvetlerin sayıları arttırılarak, Mart 1920’de Haruniye Kuvâ-yı Milliye güçleri 300’e ulaşmıştır. Bu milis güçler ile Fransızların Haruniye’nin güney kısmında bulunan demiryolu boyuna çekilmesi sağlanmış, Fransızlar ile hareket eden Ermenilere karşı da mücadele verilmiştir. Özellikle düşman unsurları içerisinde Haruniye ve Yarbaşı arasındaki irtibatı sağlayan 11 kişilik bir kuvvet milis güçler tarafından ortadan kaldırılmıştır.¹⁷

Haruniye ve çevresinde mücadele devam ederken, 27 Mart 1920’de Mustafa Kemal Paşa’nın emirleri doğrultusunda Yörük Selim Bey Haruniye’ye gelip emir ve komutayı üstlenmiştir. Yörük Selim Bey’in yanında Yüzbaşı Abdullah Bey, Darendeli Abdullah Bey,

¹³ Recep Çelik, “Maraş Millî Mücadelesinde Din Adamları”, *1. Kahramanmaraş Sempozyumu 6-8 Mayıs 2004*, İstanbul: Maraşder-Kahramanmaraş Belediyesi, 2005, s.726.

¹⁴ Yaşar Akbıyık, “Maraş’ın Düşman İşgalinden Kurtarılmasında Atatürk’ün Rolü”, *Atatürk Araştırma Merkezi Dergisi*, 4/10 (1987), s.230.

¹⁵ Günay, “Millî Mücadelenin İlk Zaferi”, s.62., Heyet şu kişilerden oluşmuştur: Jandarma Mülâzım Ramazan, Fatmalı Derviş, Karaküçük Hacı Mustafa, Ali Rıza Pişkin, Efe Hasan ve Vezir Mehmet. Heyete sonrasında Mr. Lyman ve Amerikalı Doktor Wilson katılmıştır. Heyet tarafından şunlar teslim alınmıştır: Kümbet’te yer alan yetimhaneden; beş Alman memur-öğretmen, 800 Ermeni, 30 adet mavzere ek olarak birçok silah. Katolik Kilisesi’nden; 10 Fransız (ikisi subay), 700’den fazla Ermeni, 27 adet mavzere ek olarak birçok tüfek. Abarabaşı Kilisesi’nden; biri subay 51 Fransız askeri, 75 Ermeni erkek, 30 adet mavzere ek olarak tüfek ve birçok cephane. Hastane ile kolejden; 1000’den fazla Ermeni., Günay, “Millî Mücadelenin İlk Zaferi”, s.62.

¹⁶ T.C. Genel Kurmay Başkanlığı, *Türk İstiklal Harbi*, s.109, 110.

¹⁷ Volkan Payaslı, “Fransız İşgalinde Osmaniye (Cebel-i Bereket) ve Rahime Hatun Üzerine Bir Değerlendirme”, *Ankara Üniversitesi Türk İnkılâp Tarihi Enstitüsü Atatürk Yolu Dergisi*, 61 (2017), s.287.

Mustafa Bey ve Çavuş Türkoğlu Bey'le birlikte iki ağır makineli tüfek ve Maraş Kuvâ-yı Milliye'den birkaç yüz kişiyi bulan kuvvet yer almıştır. Onun bölgeye gelmesi ile Haruniye'de daha önceden kendini göstermiş olan Kuvâ-yı Milliye oluşumu daha da güç kazanmıştır.¹⁸ Yörük Selim Bey bölgeye geldikten hemen sonra milis çeteleri toplayarak, vazifenin çok önemli olduğunu, vatani düşmandan kurtarmak adına taarruza geçileceğini ifade etmiştir. Yörük Selim Bey ayrıca, taarruza kalkışmadan önce, hayatını ve çocuklarını düşünenlerin muharebeden şimdiden ayrılmaları gerektiğini de milis güçlere hitaben yaptığı konuşmasında dile getirmiştir. Yörük Selim Bey'in bu ifadelerinin ardından milis kuvvetler Adana-Antep arası ulaşımın yapıldığı köprü ve demiryollarına saldırarak Fransızları zora düşürecek eylemler içerisine girmişlerdir.¹⁹ Yörük Selim Bey'e bağlı millî kuvvetler, buradaki Fransızlara baskın şeklinde taarruzlar da düzenlemişler, bu çarpışmalarda da Fransızlara ağır kayıplar verdirilmiştir. Bu çarpışmaların birinde ise Yörük Selim Bey ile beraber gelen Yıldırım Bölüğü komutanı olan Yüzbaşı Abdullah Bey ön tarafta taarruz ederken şehit düşmüştür.²⁰ Çarpışmalar neticesinde Nisan 1920 tarihinde, içerisinde Fransız Yüzbaşı Bonnouver'in emrinde bulunan Ermenilerin de yer aldığı kuvvetler Haruniye'yi terk etmiştir. Bunun devamında ise millî kuvvetler tarafından burada geçici olarak Osmaniye (Cebel-i Bereket) hükümeti kurulmuştur.²¹ Fransızlar üzerine düzenlediği baskınlar ile onlara ağır kayıplar verdiren ve düşmandan alınan silah, cephane ve malzeme sayesinde Kuvâ-yı Milliye'yi güçlendiren Yörük Selim Bey, burada gösterdiği başarılarından ötürü "Haruniye Kahramanı" adı ile de anılır olmuştur.²²

Bölgenin diğer kısımlarında devam eden çarpışmalarda Yörük Selim Bey'e bağlı milis güçler tarafından Yarbaşı ve Bahçe arası ile Yarbaşı'nın 3 km. uzağında bulunan Kokarpınar'ın güneyindeki 8.-9. tümenler arasında yer alan köprü 15 Mayıs 1920 tarihinde tahribata uğratılmıştır. Ayrıca 150'ye yakın asker ile demiryolunu korumakla görevli olan bir Fransız zırhlı treni de tahrip olan ve sökülen vidalardan dolayı yıkılan köprüde devrilmiştir. Bu sırada yakınlarda bulunan milis kuvvetlerin baskın şeklindeki ateşleri sonucu birçok Fransız askeri ortadan kaldırılmış, yalnızca 8'i kurtularak esir edilmiştir. Bu gelişmelerden haberdar olan Fransızlar, Mamure'den getirilen yaklaşık 300 kişilik bir kuvvet ile çarpışmaların olduğu bölgeye gelmiştir. Devam eden günde millî kuvvetler ile Fransızlar arasındaki çarpışmalar sürmüş, bu çarpışmalarda da Fransızlar büyük kayıplar vererek önce Yarbaşı'na çekilmişler ardından da tren ile Mamure'ye dönmüşlerdir. Buradaki muharebelerden sonra Mamure ve Bahçe arasında ulaşımı sağlayacak hiçbir lokomotif kalmadığından dolayı Fransızların gidiş-gelişleri bir

¹⁸ Süleyman Hatipoğlu, "Doğu Meselesi ve Millî Mücadele'de Osmaniye", *Atatürk Araştırma Merkezi Dergisi*, 15/43 (1999), s.241., T.C. Genel Kurmay Başkanlığı, *Türk İstiklal Harbi*, s.84.

¹⁹ Payaslı, "Fransız İşgalinde Osmaniye", s.288.

²⁰ T.C. Genel Kurmay Başkanlığı, *Türk İstiklal Harbi*, s.84.

²¹ Payaslı, "Fransız İşgalinde Osmaniye", s.288.

²² Ebru Güher, "Millî Mücadelede Osmaniye'de Yörük Selim Bey'in Faaliyetleri (Harp Raporları ve Anılar Işığında)" *Osmaniye Araştırmaları I*, Editör: Ümmügülüm Candeger ve Huriye Emen, Ankara: Gazi Kitapevi, 1. bs., 2020, s.291.

süreliliğine durmak zorunda kalmıştır. Bu sırada da 30 Mayıs 1920’den başlamak üzere 20 gün süre ile Fransa ile Ankara Hükümeti arasında bir ateşkes kararı alınmıştır.²³ Mustafa Kemal Paşa ateşkes ile ilgili emirleri bölgede bulunan Yörük Selim Bey’e, Aydınoglu Tufan Bey’e ve Kozanoğlu Binbaşı Tufan Bey’e bildirmiştir. Ateşkesin ilan edilmesi sonrası Fransızlara bağlı güçlerin ateşkese uymadığı bilgileri alınmaya başlamıştır. Öyle ki Yörük Selim Bey’in İsmet Paşa’ya gönderdiği raporda Ateşkes durumunun Fransızlara bildirilmiş olmasına rağmen, Osmaniye’de Fransızlar ve Ermenilerin zırhlı otomobiller ile şehri devamlı surette yaktığını, Fransız komutanın kendi başkomutanlıklarından emir gelmedikçe ateşkesi kabul etmediğini bildirmiştir. Bu durum üzerine İsmet Paşa ateşkes kararının Fransızlara bildirilmesi için İslahiye ve Osmaniye’de bulunan birliklere emirler göndermiştir. Ateşkes sonrası 8 Haziran 1920 tarihinde İsmet Paşa, Fransızların Antep’ten geri çektikleri bir kısım kuvvetlerini Katma üzerinden Osmaniye bölgesine sevk etmekte olduğunu Yörük Selim Bey’e bildirmiştir. İsmet Paşa ayrıca Fransızların Osmaniye’den Maraş üzerine hareketlerine engel olmak adına Yörük Selim Bey’den bilgi talep ederken, Osmaniye’nin takviye edilmesi için birlik gönderilmesini de istemiştir. Devamında Yörük Selim Bey, 12 Haziran 1920 tarihinde Genel Kurmay Başkanlığı’na göndermiş olduğu bilgide Osmaniye’deki halihazırdaki durumu aktarmıştır. Buna göre Yörük Selim Bey Osmaniye halkının manevi gücünün azalmaya başladığını, eşraf ve ağaların ahali üzerinde etkisinin olmadığını ancak düşmana karşı da birlik beraberlik içerisinde hareket edilmesi gerekliliğini vurgulamıştır.²⁴

20 gün süren ateşkes sonrası, Fransızların Kayabaşı’nda bulunan kuvvetleri tekrardan saldırıya geçmiş, yapılan çarpışmalarda Fransızlara büyük kayıplar yaşatılmış ve birçok gereç de ele geçirilmiştir. Fransız birliklerinin çembere alınması sonrası 500 kişilik bir kuvvetle Yörük Selim Bey Yarbaşı’na gelmiş ve bu çemberi daha da kuvvetlendirmiştir. Ancak Fransızlar bu çemberi yarmak için bir çıkış harekâtı gerçekleştirmişler ve önce Mamure tarafına ardından da burada tutunamayacaklarını anlayarak Osmaniye’ye geri çekilmişlerdir. Böylece Bahçe-Osmaniye hattında bulunan Fransızlar temizlenmiştir. Bu çarpışmalarda ağır kayıplar vererek geri çekilen Fransızlar, demiryolunun her iki yakasında bulunan buğday ve arpa tarlalarını da tamamen ateşe vermişlerdir.²⁵ Neticesinde Bahçe de düşman işgalinden kurtulmuştur.²⁶

Haruniye bölgesinde bulunan Kuvâ-yı Millî birliklerini tamamen emri altına alan Yörük Selim Bey Fransızların geri çekilmesi sonrası Osmaniye üzerine hareket etmiş ve 7 gün boyunca burada çarpışmalar gerçekleşmiştir.²⁷ Bu çarpışmaları takip eden günlerde Fransızlar tarafından kullanılan Osmaniye’nin merkezindeki Alibey Mahallesi’ndeki Hacı

²³ Hatipoğlu, “Doğu Meselesi”, s.241, 242.

²⁴ Güher, “Millî Mücadelede Osmaniye’de”, s.293, 294.

²⁵ Ali İşlek, “Millî Mücadelede Osmaniye”, Yüksek Lisans Tezi, Niğde Üniversitesi, 2006, s.51.

²⁶ Hatipoğlu, “Doğu Meselesi”, s.242.

²⁷ T.C. Genel Kurmay Başkanlığı, *Türk İstiklal Harbi*, s.85.

Ökkeş Konağı da Yörük Selim Bey'in emri ile geri alınmıştır. Burada Fransız bayrağının dalgalanması bölgenin önde gelen Kuvâ-yı Milliye kahramanlarından Rahime Hatun'u üzdüğü gibi, şehir halkının da gururunun kırılmasına sebep olmuştur. Yörük Selim Bey'in talimatları doğrultusunda Rahime Hatun'un da içerisinde bulunduğu çetelerden 70-80 kişilik bir gurup 5 Ağustos 1920 tarihinde Fransız karargahına baskın düzenlemişlerdir. Rahime Hatun'un şehit düştüğü bu baskında karargâh Türk milisler tarafından ele geçirilmiştir.²⁸

Bu çarpışmalarda Fransızlara büyük kayıplar yaşatılmış ancak Fransızlar Osmaniye'den tamamıyla atılamamış ve Yörük Selim Bey devamındaki birkaç gün içerisinde de İslahiye'ye gönderilmiştir.²⁹ Bu aşamadan sonra Fransızların bölgeyi terk etmesine kadar mücadeleler devam etmiştir.

Yörük Selim Bey'in 1920 yılının Ağustos ayı başları itibarıyla Antep'e geçtiği varsayılmaktadır. Antep Cephesine katıldıktan kısa bir süre sonra girdiği çarpışmada yaralanan Yörük Selim Bey, yaralı halde Maraş'a getirilmiştir. Alman Hastanesi'nde tedavi altına alınan Yörük Selim Bey kurtarılamamış ve 12 Ağustos 1920 tarihinde şehit düşmüştür. Cenazesi ise Maraş Ulu Cami'den kaldırılarak defnedilmiş olup,³⁰ kabri Kahramanmaraş Şehadil Şehitliği'nde bulunmaktadır.

4. Sonuç

Vatansever bir asker olan Yüzbaşı Salim Kurtoğlu, Millî Mücadele'nin başlaması ile birlikte Yörük Selim Bey takma adı ile Kurtuluş Savaşı içerisinde yer almak için Mustafa Kemal Paşa'ya bağlılığını bildirmiştir. Maraş ve Osmaniye cephelerinde büyük yararlılıklar gösteren Yörük Selim Bey, gözünü budaktan sakınmayan bir anlayış ile Türk milletinin istiklali uğruna mücadele vermiştir.

Güneyde bulunan illerdeki direnişin önemli isimlerinden olan Yörük Selim Bey, Maraş çevresinde Kuvâ-yı Milliye birliklerin organize bir şekilde hareket edebilmesi ve silah temini noktasında çalışmalar yürütmüş, Maraş'ın düşman işgalinden kurtarılmasında etkili olmuştur. Daha sonrasında Osmaniye Cephesinde özellikle de Haruniye bölgesinde Kuvâ-yı Milliye'nin emir komutasını üzerine alarak büyük bir sorumluluk üstlenmiş, buradaki faaliyetlerinde bir savaş stratejisi olarak demiryollarına verdiği tahribatlar ile Fransızların güney bölgesindeki nakil yollarını kesmek için çaba sarf etmiştir. Haruniye'nin kurtarılmasındaki katkılarından dolayı halk arasında Haruniye Kahramanı olarak anılması onun, toplum gözündeki yerini ortaya koyar nitelikte olmuştur. Yörük Selim Bey Osmaniye Cephesindeki görevi sonrasında Antep savunmasında kısa süre yer almıştır. Antep'te girilen bir çarpışma sonrasında yaralanan Yörük Selim Bey'in ömrü, kutsalları uğruna verdiği mücadeleye yakışır bir şekilde şehitlik ile tamamlanmıştır.

²⁸ Payaşı, "Fransız İşgalinde Osmaniye", s.295, 296.

²⁹ T.C. Genel Kurmay Başkanlığı, *Türk İstiklal Harbi*, s.85.

³⁰ Yakar, *Millî Mücadele Kahramanlarımız*, s.93.

Millî Mücadele dönemi sayısız kahramanın destansı mücadelelerine şahitlik etmiş, kadın ve erkek fark etmeksizin vatan uğruna canlar feda edilmiştir. Bu kahramanlardan birisi olarak, hangi cephede güç durum ve ihtiyaç varsa, fedakârca orada olmaya çalışan Yörük Selim Bey’in adı da Millî Mücadele tarihi içerisindeki baş kişiler arasında yerini almıştır. Zira Türk milleti de bu fedakarlıklarından dolayı Yörük Selim Bey’in adını yaşatmak için Kahramanmaraş’ta bir mahalleye ve Necip Fazıl Şehir Hastanesi’nin ek hizmet binasına onun adını vermiştir.

Kaynaklar / References

- Akbıyık, Yaşar. "Maraş'ın Düşman İşgalinden Kurtarılmasında Atatürk'ün Rolü". *Atatürk Araştırma Merkezi Dergisi*. 4/10 (1987): 225-231.
- Çelik, Recep. "Maraş Millî Mücadelesinde Din Adamları". *I. Kahramanmaraş Sempozyumu 6-8 Mayıs 2004*. İstanbul: Maraşde -Kahramanmaraş Belediyesi, 2005. 713-728.
- Doğan, Orhan. "Millî Mücadele Döneminde Maraş'ta Müdafaa-i Hukuk Örgütlenmesi ve Kuvâ-yı Milliye'nin Kuruluş ve Faaliyetleri". *Mücadele'de Güney Bölgesi Sempozyumu 25-27 Aralık 2013 Gaziantep*. Ankara: Atatürk Kültür, Dil ve Tarih Yüksek Kurumu Atatürk Araştırma Merkezi Yayınları, 2015, 161-181.
- Eyicil, Ahmet. Maraş'ın Örgütlü Bir Şekilde Savunulması". *Kahramanmaraş Sütçü İmam Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*. 17/Özel Sayı (2020). 59-88.
- Güllü, Ramazan Erhan. "Millî Mücadele'de Güney Cephesinde Kılıç Ali Bey'in Faaliyetleri". *Gaziantep University Journal of Social Sciences*. 16/2 (2017): 490-507.
- Günay, Nejla. "Millî Mücadelenin İlk Zaferi: Maraş Millî Mücadelesi ve Maraş'ın Kahramanlığı". *Türkiyat Mecmuası*. 29/Millî Mücadele Özel Sayısı (2019): 47-74.
- Güneş, İhsan. "Müdafaa-i Hukuk Cemiyeti'nden Halk Fırkası'na Geçiş". *Atatürk Araştırma Merkezi Dergisi*. 19/56 (2003), 565-581.
- Güher, Ebru. "Millî Mücadelede Osmaniye'de Yörük Selim Bey'in Faaliyetleri (Harp Raporları ve Anılar Işığında)". *Osmaniye Araştırmaları I*. Editör: Ümmügülsüm Candeğer ve Huriye Emen, Ankara: Gazi Kitapevi, 1. bs., 2020. 289-300.
- Hatipoğlu, Süleyman. "Doğu Meselesi ve Millî Mücadele'de Osmaniye". *Atatürk Araştırma Merkezi Dergisi*. 15/43 (1999): 235-251.
- İşlek, Ali. "Millî Mücadelede Osmaniye", Yüksek Lisans Tezi, Niğde Üniversitesi, 2006.
- Kılıç, Fahri. "Millî Mücadelede Elbistan". *Millî Mücadele'de Güney Bölgesi Sempozyumu 25-27 Aralık 2013 Gaziantep*. Ankara: Atatürk Kültür, Dil ve Tarih Yüksek Kurumu Atatürk Araştırma Merkezi Yayınları, 2015, 183-194.
- Payaslı, Volkan. "Fransız İşgalinde Osmaniye (Cebel-i Bereket) ve Rahime Hatun Üzerine Bir Değerlendirme". *Ankara Üniversitesi Türk İnkılâp Tarihi Enstitüsü Atatürk Yolu Dergisi*. 61 (2017): 269-308.
- T.C. Genel Kurmay Başkanlığı, *Türk İstiklal Harbi IV Cilt Güney Cephesi, İngiliz ve Fransızların Güneydoğu Anadolu'yu İşgal Etmeleri, Millî Mücadele Hareketleri, Bu Bölgede Yapılan Muharebeler ve Revandiz Harekâtı (15 Mayıs 1919 - 20 Ekim 1921)*. Ankara: Genelkurmay Askerî Tarih ve Stratejik Etüt Başkanlığı Yayınları, 2009.
- Turgut, Hulûsi, Der. *Atatürk'ün Sırdaşı Kılıç Ali'nin Anıları*. İstanbul: Türkiye İş Bankası Kültür Yayınları, 2005.
- Yakar, Serdar. *Millî Mücadele Kahramanlarımız*. Kahramanmaraş: Kahramanmaraş Büyükşehir Belediyesi Kültür ve Sosyal İşler Dairesi Başkanlığı Kültür Sanat ve Turizm Şube Müdürlüğü, 2015.

Yazar Hakkında / About Author

**Öğr. Gör. Dr. Enes ÖZ | Nevşehir Hacı Bektaş Veli Üniversitesi |
enesoz[at]nevsehir.edu.tr | ORCID: 0000-0001-5626-5516**

Enes Öz, 1990 yılında Kayseri’de doğdu, ilk ve orta öğrenimini memleketi olan Nevşehir Avanos’ta tamamladı. 2012 yılından Erciyes Üniversitesi Edebiyat Fakültesi Tarih Bölümü’nden mezun oldu. 2014 yılında Erciyes Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü’nde tezli yüksek lisansını, 2020 yılında da Nevşehir Hacı Bektaş Veli Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü’nde doktora eğitimini tamamladı. 2017 yılından beri Nevşehir Hacı Bektaş Veli Üniversitesi’nde Okutman ve Öğretim Görevlisi kadrolarında görev yapmakta olup, Atatürk İlkeleri ve Cumhuriyet Tarihi alanında yayınlanmış çalışmaları bulunmaktadır.

**Lecturer Dr. Enes ÖZ | Nevşehir Hacı Bektaş Veli University |
enesoz[at]nevsehir.edu.tr | ORCID: 0000-0001-5626-5516**

Enes Öz was born in Kayseri in 1990 and completed her primary and secondary education in her hometown, Nevşehir Avanos. He graduated from Erciyes University, Faculty of Letters, Department of History in 2012. He completed his master's degree at Erciyes University Social Sciences Institute in 2014 and his doctorate education at Nevşehir Hacı Bektaş Veli University Social Sciences Institute in 2020. He has been working as an Instructor and Lecturer at Nevşehir Hacı Bektaş Veli University since 2017 and has published a number of studies in the field of Atatürk's Principles and History of the Republic.

